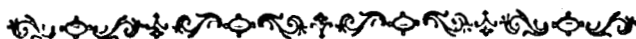

NATUURLYKE HISTORIE
 O F
 UITVOERIGE BESCHRYVING
 D E R
 DIEREN, PLANTEN
 E N
 MINERAALEN,

Volgens het SAMENSTEL van den Heer

L J N N A U S.

Met naauwkeurige Afbeeldingen.

EERSTE DEELS, TWEEDE STUK.

Vervolg der

ZOOGENDE DIEREN.

T E A M S T E R D A M,
 By F. H O U T T U Y N,
 M D C C L X I.

I. AFDEEL. Zy schynt van alle andere Soorten van dit Ge-
 XXIII. slag te verschillen in de zonderlinge eigenschap,
 HOOFD- van haare Jongen op de Rug te draagen, die,
 STUK. zo dra zy gestoord en vervolgd worden, of eenig gerugt verneemen, de Moer op 't Lyf springen, en de Staarten om haare Staart strengelen; zo dat zy zig dus vast houden; terwyl de Moer met hun de vlugt neemt, hebbende de Staart niet regt uit steekende, maar omgeslagen over 't Lyf en aan 't end gekruild. Verder is my aangaande de Levensmanier van dit Diertje, of het getal zynrer Prammen; zo wel als den Heer LINNÆUS, die 't zelve niet gezien heeft, niets gebleeken.

BRISSEAU tekent aan, dat het in grootte en gedaante met den voorgaanden Bosch-Rot overeenkomt: dat de Oogen glinsterende zyn; de Ooren kaal en styf; dat het aan de Bovenlip Knevels heeft, gelyk de overigen; en boven ieder Oog als twee Varkens-Borstels, die zig in onze Afbeelding zeer duidelyk vertoonen. In 't Mannetje is de Staart met bruine Vlakken, doch dit vindt men in 't Wyfje niet. Boven op is 't Lyf rosagtig Appelbloezel, van onderen en aan den Kop bleekgeel, in den omtrek der Oogen donkerbruin. De Nagels van alle Vingers der Voorpooten, gelyk ook die der Duimen van de Agterpooten, zyn kort en stomp.

Verfcheldheden. Behalve deeze beschryft BRISSEAU eenen *Africanschen* Philander of Bosch-Rot, zynde by de Auteurs onder den naam van *Coyopollin* of *Hay-*

Hayopollin voorgesteld, weinig van onze Vierde I. AFDEEL.
 Soort, 't zy in gestalte, 't zy in kleur verschil- XXIII.
 lende. Zynen Agtsten noemt hy de Philander HOOFD-
 met den grooten Kop, om dat dezelve voorna- STUK.
 melyk daar in van de anderen verschilt. Eindel-
 delyk spreekt by van een Philander met een korte
 dikke Staart, zynde de eenigste in dit op-
 zigt, dewyl de anderen altemaal de Staart zo
 lang of langer hebben dan het Lyf. Deeze,
 zegt hy, komt anders, in grootte en gestalte,
 met den Surinaamschen overeen. Van deeze
 drie zyn ook de Afbeeldingen in het Werk van
 SEBA te vinden.

XXIV. HOOFDSTUK.

Beschryving van den RHINOCEROS, zo den Een-
 hoornigen, als den Tweehoornigen; waar in
 het Geschil over het getal der Hoornen opgebeld-
 derd wordt. De Eigenschappen van dit Dier,
 deszelfs Gevegt met de Olyphanten. Manier
 om hem te vangen. Zyn verwoedheid, sterkte,
 enz.

DE Heer LINNÆUS maakt zynen Vyfden
 Rang van zodanige Zoogende Dieren,
 die twee Voortanden boven en twee onder in
 den Mond hebben, van de Kiezen afflaande;
 en geene Hoek- of Hondstanden. Onder dezelve
 geeft hy de eerste plaats aan den *Rhinoceros*.

I. AFDEEL. **ros**, een Dier, 't welk sommigen gedagt heb-
 XXIV. ben dat met het Hebreufche Woord *Rem* of
 HOOFD- *Rebem* betekend werdt, waar van in de Neder-
 STUK. duitfche Overzetting des Bybels *Eenboorn* ge-
 maakt is, schoon de *Vulgata* het, in de Boe-
 ken van Moſes en Job, *Rhinoceros*, in de Pſal-
 men en Jefaïas *Unicornis* vertaald heeft. Wan-
 peer nu in het vyfde Boek van Moſes en in den
 twee-en-twintigſten Pſalm van meer dan één
 Hoorn, of van de Hoornen des Eenhoorns ge-
 ſproken wordt, zo verſtaat HIERONYMUS dit
 van den Rhinoceros met twee Hoornen. 't Is
 waar, dat veele Hoornen verkeerdelijk gehou-
 den zyn voor den Hoorn van zulk een Dier,
 als men onder den naam van Eenhoorn afge-
 beeld en beſchreeven vindt; doch met ſtoute
 kaaken te verzekeren, dat het *nergens in de*
gantsche Wereld beſtaat; komt my zeer onbe-
 zonnen voor. Immers nu twaalf Jaar geleeden
 werdt de Beſchryving uitgegeven van een Ge-
 raamte, dat by *Quedlingbnrg* in 't jaar 1663 is
 uit den Grond gegraven, hebbende op 't Voor-
 hoofd een Hoorn van vyf Ellen lang. In 't
 vervolg zal ik gelegenheid hebben om de Histo-
 rie van den Eenhoorn nader te onderzoeken en
 miſchien met de Afbeelding van een dergelyk
 Dier, dat men voor weinig Jaaren in Afrika ge-
 ſchooten heeft, op te helderen.

Naam. De Naam *Rhinoceros* is zuiver Griekſch, en
 betekent een Dier dat een Gehoornde Neus
 heeft, weshalve de Duitschers hem *Naseborn*

HOE

noemen of *Neusboorn*, doch men zoude dan I. AFDEEL.
Hoornneus moeten zeggen, volgens de Eigen- XXIV.
 ſchap van onze Taal. Sommigen noemen hem HOOFD-
 in 't Latyn *Naricornis*, en in 't Franſch *Porte- STUK.*
Corne; een zeer gepaſte benaaming. De Per-
 ſiaanen; zegt men, heeten dit Dier *Elkerkedom*,
 de Indiaanen *Sanda-Benamet* en *Gobela*, de Ja-
 vaaners *Abana* of *Noemba*, de Hottentotten aan
 de Kaap *Tuabba* en *Nabba*. In de Europeaan-
 ſche Taalen geeft men 't zelve meefal den
 Griekſchen Naam.

De Kenmerken, waar door het van de ove- Kenmer-
 rige Diëren van deezen Rang onderſcheiden ken.
 wordt, beſtaan volgens LINNÆUS in den Hoorn,
 dien het op de Neus draagt. BRISSON voegt er
 by, dat het drie Hoeven aan ieder Poot heeft,
 en hy meldt, dat de twee Voortanden zeer ver
 van elkander af ſtaan. Hy merkt ook aan, dat
 het voorſte deel van ieder Kaak eenigermate
 plat is, of liever als vierkant afgeſneeden, zyn-
 de de Snytanden alle om zo te ſpreken in den
 hoek, die van den voorkant en de zyde gemaakt
 wordt, geplaatſt. Twaalf Kiezen zyn 'er, zegt
 hy, in ieder Kaak, ter wederzyde zes.

(I) *Rhinoceros met een enkelen Kegelvormigen*
Hoorn.

I.
Unicornis.
 Som- Eenhoor-
 nige.

(1) *Rhinoceros Cornu unico Conico, Syſt. Nat.*
 X. *Rhinoceros.* JONST. *Quadr.* 98. Tab. XXXVIII.
 BONT. *Jav.* 50. Tab. 51. BERGER. *Orat.* 1746. Tab. 1.
 GESN. *Quadrup.* 842. ALDR. *Bifulc.* 878.

I. DEEL. II STUK.

X 5

I. AFDEEL. Sommigen willen dat 'er Rhinocerosen in
 XXIV. Egypte zyn, doch de Reizigers in 't algemeen
 HOOPD- verzekeren ons van het tegendeel. 't Is onder-
 STUK. tusschen zeker, dat men 'er vindt in Afrika, in
 Woon- Abyssinie, Ethiopie en in de Oostindiën; ja,
 plaats. om kort te gaan in alle Landen daar Olyphan-
 ten zyn. De Jesuit, Pater DU HALDE, ver-
 haalt, dat 'er in de Provintie van *Quangsi*, in
 China, ook gevonden worden; maar zy komen
 menigvuldigst voor in de Landen van den Groo-
 ten Mogol, in 't Ryk van Bengale en daarom-
 strecks, als mede op de Eilanden Borneo, Su-
 matra en Java. Wy gelooven niet, dat 'er in
 Amerika zyn. De Portugeesche Paters Jesui-
 ten, die lang vertoefd hebben in Abyssinie,
 verzekeren, dat de Ingezetenen aldaar ze tam
 maaken en tot den arbeid gebruiken als de Oly-
 phanten.

In Europa zyn deeze Dieren niet minder
 vreemd dan die, en worden alleenlyk nu en
 dan eens, om de zeldzaamheid, rond gevoerd
 of vertoond. PLINIUS verzekert, dat de groo-
 te POMPEJUS 'er de eerste maal een te Rome in
 het Schouwburg bragt, 't welk egter naderhand
 meermaalen is geschied. Het Romeinsche Volk,
 naamelyk, hadt veel vermaak in deeze Dieren
 te beschouwen; inzonderheid, wanneer zy met
 Olyphanten, Stieren, Beeren, of met de Scher-
 mers zelf, aan 't Vegten waren. AUGUSTUS
 gaf de Burgeren van Rome dikwils zodanige Ver-
 tooningen, en MARTIALIS getuigt, dat men
 geen

I. AFDEEL. geen Dier met meer onvertzaagtheid of ver-
 woeder zag in het Perk; hy verzekert, dat de
 XXIV. Rhinoceros een Stier met zyn Hoorn opnam en
 HOOPD- in de Lugt smheet als een Kaatsbal (*). Men
 STUK. zag naderhand somwylen nog Rhinocerosen te
 Rome; maar, met het verval van dat doorlugti-
 ge Gemeenebest, verminderde de lust om zulke
 Dieren te ontbieden, en men vernam 'er, ver-
 scheidt Eeuwen lang, niets van in Europa, tot
 dat de Portugeezen en Spanjaarden hunne Zee-
 vaart met kracht begonnen te dryven. In 't
 voorst der Zestiende Eeuw deedt Koning
 Emanuel, te Lissabon, een Rhinoceros tegen
 een Olyphant vegten; dat een zeldzaam en on-
 gehoord Schouwspel was, sedert den tyd der
 Romeinen. Vervolgens heeft men 'er, van tyd
 tot tyd, een enkelen in Europa gebragt, die
 dan door deeze en gene Landen rond gevoerd
 en voor Geld vertoond werdt. Dus zag men,
 nu zes en zeventig jaar geleeden, een in En-
 geland, die groot was van statuur, een Mannet-
 je; maar in Frankryk schynt 'er geen geweest
 te zyn voor het Wyfje, dat aldaar in de Jaaren
 1748 en 1749, op de Kermis van St. Germain,
 te kyken was. Een Hollandsch Kapitein hadt
 dezelve overgebragt uit de Provincie Acham,
 in 't Ryk des Indischen Konings van Ava; en
 na dat dit Dier in de Nederlanden was ver-
 toond, werdt het door Duitschland gevoerd en
 kwam

(* *Quantus erat Cornu, cui Pila Taurus erat.*)

I. AFDEEL. kwam dus eindelyk in Vrankryk, hebbende te
XXIV. Parys nog eenige Jaaren geleefd.

HOOFD- De 'Rhinoceros is niet minder gulzig dan de
STUK. Olyphant.

Voedzel. Zyn Oppassers verzekerden, dat dit
Dier dagelyks zestig Pond Hooy en twintig Pond
Brood gebruikte, en veertien Emmeren Waters
dronk. Hy hielt ook veel van Bier en Wyn,
en liet geduldig toe, dat men hem Tabaksmook
in de Neus en Bek blies. Het gewoone Voed-
zel van deeze Dieren bestaat in Gras, Hooy,
Stroo, Riet, benevens allerley Groente en
Vrugten; ja byna alles, wat men ze geeft,
wordt van hun gretig ingeslokt, uitgenomen
Vleesch en Vifch. Meest schynen zy te houden
van harde stekelagtige Ruigte. Men kan niet
zonder verwondering zien, hoe onbeschroomd
zy de Doornen affscheeren en Doornagtige Hees-
ters, die men schroomt aan teraaken, kaatwen
en doorzwelgen; terwyl hunne Smaak, schoon
'er de Bek bloedig van wordt, daar door schynt
te worden opgewekt, even als in ons door de
prikkeling van Zout, Peper en andere Spece-
ryën. Een vermaard Reiziger zegt, dat zy de
zagte zappige Kruiden laten staan, om zulke
steekende Ruigte op te zoeken, en dat 'er in de
Landen by de Kaap een Heester groeit naar den
Geneverboom zweemende, welken men om die
reden noemt het Boompje van den Rhinoceros.

Gevegt met den Olyphant. PLINIUS verzekert, dat 'er tusschen dit Dier
en den Olyphant een natuurlyke Vyandschap
plaats heeft; dat de Rhinoceros zynen Hoorn

tegen Rotssteenen slypt, wanneer hy zig tot I. AFDEEL.
het Vegten gereed maakt, en dat hy, den Oly- XXIV.
phant zullende aantasten, hem zynen Hoorn Hoofd-
tragt in den Buik te steeken, alwaar hy schynt STUK.
te weten dat de Huid teerder is. Verscheide
oude en hedendaagsche Schryvers spreken van
het Gevegt tusschen deeze twee Dieren, en be-
rigten ons, dat de Olyphant, hoe behendig hy
ook de treffing van deezen Hoorn tragt te ver-
myden, veeltyds in 't onderspit raakt. Men
kan 'er niet aan twyfelen, of zulks valt in de
Landen; daar deeze Dieren zyn, dikwils voor;
dewyl de Reizigers, die in 't binnenste van
Afrika en in de Oosterfche Landen geweest
zyn, ons verzekeren, dat men daar dikwils Oly-
phanten vindt leggen, die den doodsteek ge-
kreegen hebben van zulk een Dier. 't Is twy-
felbaar, of dit Gevegt niet veelcór gefchiede,
om elkander de Weiden te betwiften; dewyl
het zeer gulzige Dieren zyn; die van eenerley
Voedzel byna leven; dan uit een ingebooren
haat. En, wat het slypen van den Hoorn be-
langt, daar de Ouden gewag van maaken: dit
is een natuurlyke eigenschap van dit Dier, 't
welk zynen Hoorn tegen Steen, Hout en ande-
re harde dingen wryft, zo dat die grootelyks
daar door afflyt; gelyk ik zelf in den Rhinocé-
ros, dien men voor eenige Jaaren in Hölland
kyken liet, klaar gezien heb. Omtrent deszelfs
gulzigheid werd my toen verhaald, dat hy een
Jongen, die wat digt by hem in 't Vaartuig
stond,

I. AFDEEL. stondt, den Hoed afrukte, en diert in een oogenblik opvat.

XXIV. HOOPD-STUK. Niet minder moeielyk zyn deeze Dieren; die in grootte en sterkte onder de Viervoetigen hunne weerga niet hebben buiten den Olyphant, levendig te vangen en zelfs zeer bezwaarlyk te dooden. Schön wy niet gelooven kunnen; 't geen ALKAZZIN, de Arabier, vertelt; dat de Rhinoceros alle Dieren, verscheide Mylen in 't ronde om zyne Verblyfplaats, doet verhuizen; zo is het nogthans zeker, dat de meesten met schrik voor hem bevangen zyn. De Inwooners van die Plaatsen, daar hy zig onthoudt; verhaalen, dat men zig van de Jongen; die nog zuigen; met weinig moeite meester maakt ende Ouden somtyds met magt van Pylen doodt. Ondertusschen is dit stuk, aangemerkt de dikte en hardheid der Huid van dit Dier, gantsch onwarschynlyk. Eenige Oudvaders berigten ons, dat men den Rhinoceros door hem een jonge Maagd, met blooten Boezem, voor te stellen, geheel weerloos maakt: 't welk inderdaad geen geloof verdient. Sommige Schryvers verzekeren, dat de Indiaanen, terwyl het Wyfje haar Jong de pram geeft; haar aantasten en afmaaken; een Jagt die verzeeld gaat met veel gevaar, dewyl dit Dier daar door in de uiterste verwedheid raakt, en dan alles wat het in zyn wég ontmoet; 't zy Menschen of Paarden, als een Vloed verplettert, om de uitdrukking van BONTOS te gebruiken. De Jagt van 't Mannetje is in lang zo ge-
vaar-

vaarlyk niet. Op de plaatsen daar de Rhinoceros I. AFDEEL. rossen veel komen, bouwen de Indiaanen een XXIV. sterke Hut; die zy met Takken van Boomen en HOOPD- Bladeren of andere Ruigte toedekken; zettende STUK. daar in een Wyfje; dat reeds tam gemaakt is, en de Voordeur open latende: dus wordt het Mannetje daar in gelokt; 't welk zy dan doodt of levendig vast houden, naar 't hun goeddunkt. Deeze manier heeft veel overeenkomst met die, op welke men zig in Kraalen van de Olyphanten meester maakt (*).

In de Algemeene Historie der Reizen wordt verhaald; dat het Volk van *Bamba* een byzondere bekwaamheid heeft om de Rhinocerossen te vangen. Hunne manier bestaat in het maaken van breede Graften, die van onderen nauwer toelopen; op plaatsen, daar deeze Dieren hun Pad hebben: zy dekken die Graften of Kuilen toe met Takken van Boomen en Ruigte; zo dat de Rhinocerossen daar in vallen en 'er niet uitkomen kunnen. De Hottentotten doen byna het zelfde. Dewyl naamelyk, deeze Dieren altoos den zelfden Loopbaan houden, om naar Rivieren te gaan, zo is hun Pad aan het diepe spoot gemakkelyk te kennen, door hunne overfallige zwaarte. De Hottentotten graaven in dit Pad een Graft van zeven tot agt Voeten diep, en omtrent vier Voeten breed, zettende in 't midden een spitse Paal. Zy dekken dien
Kuil

(*) Zie 't I. STUK. bladz. 431.

I. AFDEEL. Kuil zeer konstig toe, zo dat een Mensch zig
 XXIV. zelfs daar in bedriegen zoude, en het mist niet.
 HOOFD- of dit Dier valt 'er in, wordende door de scher-
 STUK. pe punt van dien Paal zodanig getroffen en vast
 gehouden, dat de Jaegers, die niet ver van daar
 zig verschuilen, tyd hebben, om 't zelve met
 hunne Slagzwaarden of Messen af te maaken.

Sterkte. De Rhinoceros is zeer fyn van Reuk en ont-
 dekt van verre reeds de Menschen en Dieren,
 die bovenswinds van hem af zyn. Met den
 Hoorn, dien hy op de Neus heeft, kan hy Boo-
 men ontwortelen en groote Steenen opligten,
 smytende dezelve tot een grooten afstand over
 zig heen: in één woord, hy vernielt alles, waar
 op zyn Hoorn eenigzins vat heeft. Wanneer
 hy, vertoornd zynde, niets ontmoet, op 't wel-
 ke hy zyn Gramschap koelen kan, graaft hy,
 gelyk de Offen, met zynen Hoorn in den
 Grond, maakt 'er Kuilen in, en smyt de Aarde
 over zyn Kop heen. Zeldzaam is het, dat hy
 een Mensch aantast, en in dit geval neemt hy
 denzelven, even als een doller Bul of Stier, by
 den Middel, werpende hem zo hoog in de
 Lugt, dat zulk een Mensch door 't geweld van
 den Val verpletterd wordt. Doch 't is gemak-
 kelyk hem te ontvlugten; dewyl hy wel snel
 loopt, maar zig niet vaardig om kan draaijen en
 niet dan regt voor zig uit kykt; zo dat men
 slegts een weinig ter zyde behoefte te wyken,
 wanneer hy op den afstand van agt of tien Schree-
 den is genaderd.

Vol.

Volgens BONTIUS doet de Rhinoceros nie- I. AFDEEL.
 mand leed, dan getergd zynde, maar in zyne XXIV.
 Woede spaart hy Mensch noch Beest, en smyt HOOFD-
 alles, wat hem in den weg staat, onder voet. STUK.
 MARTIALIS hadt reeds een dergelyk getuigenisheid.
 van de genen, die hy te Rome beschouwd hadt,
 gegeven. Tot bekragtiging daar van strekt het
 Geval, dat voor weinige Jaaren den Heer THEO-
 DORUS JEMMIN, Sekretaris te Batavia, over-
 kwam, die, in gezelschap van twee andere
 Heeren, op een toer te Paard gegaan zynde
 door het Bosch, op eene Mocrassige plaats een
 Rhinoceros ontmoette met haar Jong; want het
 was een Wyfje. Het Dier, hun gezien heb-
 bende, stondt op, en ging langzaam naar het
 Bosch, dryvende het Jong voor zig heen, dat
 van tyd tot tyd al huppelende zig ophieldt. Een
 der Heeren hadt de onvoorzigtigheid, om de
 Rhinoceros digt van agteren te volgen, en haar
 eenige Sneedden toe te brengen met zyn Jagt-
 mes, die wegens de dikte en hardheid van de
 Huid niet doordrongen, zo dat zig op de Rug
 en aan de Billen van het Dier maar eenige wit-
 te Streepen vertoonden. De Rhinoceros ver-
 droeg dit zeer geduldig, doch, haar Jong in de
 Struiken verborgen hebbende, keerde zy zig
 eensklaps tegen den Heer om, met een afgry-
 zelyk gebrul: zy vatte en verscheurde zyne
 Laarzen, die by geluk maar van Katoen wa-
 ren; anders was het met hem gedaan geweest.
 Het Paard, voorzigtiger dan zyn Meeftter, wend-

I. AFDEEL. de zig om en vlugtte; de Rhinoceros vervolg-
 XXIV. de t'zelve uit al haat, magt, en smeet, met een
 HOOFD- schrikkelyk gedruifsch; Boomen en alles wat in
 STUK. den weg stondt; om verre. Eindelyk kwam
 onze Jonker op de plaats daar hy zyn Gezel-
 schap hadt gelaten, en toen verliet het Dier
 hem aanstonds en tastte de anderen aan, die,
 om deszelfs woede te ontvlugten, zig verschoo-
 len agter twee dikke Boomen, naauwlyks twee
 Voeten van elkander staande. 't Was hun ge-
 luk dat het Dier, in zyne verwoedheid, tus-
 schen die twee Boomen tragte door te drin-
 gen, welken het als een Riet deedt slingeren;
 doch dewyl het niet magtig was om derzelve
 Stammen te breeken, hadden middelerwyl de
 gemelde Heeren gelegenheid, om met hunne
 Pistoolen het Dier in den Kop te treffen, en,
 geholpen zynde door eenige Slaaven, die, om
 Hout voor hunne Meesters te hakken, in het
 Bosch gezonden waren, maakten zy hetzelfde
 verder met Stokken en Bylen af.

Voort- Ecnige Arabische Autheuren zeggen, dat de
 teeling. Wyfjes Rhinoceros haar Jong verscheide Jaa-
 ren draagt, dat zy geen Jongen krygt dan vyf-
 tig Jaaren oud zynde en zevenhonderd Jaaren
 leeft. Die genen, welke nu ruim twaalf Jaa-
 ren geleeden zulk een Dier te Parys lieten ky-
 ken, verzekerden, dat het vyfentwintig Jaaren
 noodig heeft om tot Volwassenheid te komen,
 en dat het den Ouderdom van anderhalf honderd
 Jaar bereikt. Zy voegden 'er by, dat het Dier,

't welk zy vertoonden, naauwlyks tien Jaaren I. AFDEEL
 oud zynde, veel grooter zoude worden, daar XXIV.
 het reeds de langte van tien en de hoogte van HOOFD-
 ruim vyf Voeten hadt, zynde drie en een half STUK.
 Voet dik; zo dat hy, nog vyftien Jaar moe-
 tende groeijen, veel grooter dan een Olyphant
 zou worden, 't geen niet te gelooven is. Wy
 denken, derhalve, dat zyn Leeftyd veel kor-
 ter zy; te meer om dat dit Dier veel overeen-
 komst schynt te hebben met de Stieren, zelfs
 ten opzigt van de brullende Stem. Het Wyfje
 heeft een Uijer en daar aan twee Tepels; zy
 heeft geen Zog, dan wanneer zy gezoogen
 wordt, en dit maakt, dat men anders haar Uijers
 naauwlyks vinden kan. De Teeldeelen van het
 Mannetje zyn gelyk in den Olyphant en Kemel,
 en verschillen grootelyks van die in 't Paard en
 den Hond, zo PLINIUS verzekeft. De Heer
 EDWARDS geeft ons een Afbeelding van de
 Schaft, volgens welke die aan 't end omtrent
 gefatfocneerd zou zyn als een Lely.

De gemelde BONNITS, die in Oostindie hon- Grootte.
 derden van deeze Dieren, 't zy in Stallen be-
 slooten of in de Bosschen weidende gezien heeft,
 zegt dat de Rhinoceros zo zwaar van Lighaam is
 als een Olyphant van middelbaare grootte, hoewel
 hy zig veel kleinder vertoont, wegens de kortheid
 van zyne Pooten. Wy hebben gezien, dat 'er
 in de grootte der Olyphanten een merkelyk ver-
 schil is, en misschien heeft dit ook in de Rhi-
 nocerosfen plaats. 't Is zeker, dat de genen,

I. AFDEEL: die men de laatste Jaaren in Europa heeft gehad,
 XXIV. zo byster groot niet waren. Die, waar van de
 Hoofd- Heer EDWARDS de Afbeelding geeft, zynde in
 STUK. 't Jaar 1752 levendig te Londen geweest, hadt
 nog geen zes Voeten hoogte, en de langte
 was veertien Voeten, van den Snoet af tot aan
 't end van de Staart.

Gestalte. De Gestalte gelykt veel naar die van een
 zwaaren ouden Bul, behalve dat de Pooten veel
 korter en dikker zyn. Ook is de Kop naar
 evenredigheid dikker en de Snoet langer, om-
 trent als die van een Varken; want dit Dier
 kan zyn Bovenlip naar believen uitstecken, om
 iets aan te vatten, en dan vertoont zig de Snoet
 eenigermate als een Arends Bek. De Onder-
 kaak, waar over die Lip heen hangt, is stomp
 en zeer breed. De Oogen zyn klein, naar re-
 den van den Kop, en staan ver van 't Voor-
 hoofd, naar de Neusgaten toe, die plomp zyn
 en wyd, een half Voet van elkander. Het
 heeft de Ooren by uitstek groot, en breed aan
 't end, als Ezels-Ooren, kunnende dezelve,
 gelyk de Paarden, opzetten en naar alle kanten
 rigten. Sommigen, gelyk BONNIUS, schryven,
 dat de Tong zeer ruuw zy en zo scherp als
 een Vyl; anderen, dat dezelve zo zagt zy als
 Zyde: misschien zal de Ouderdom en Levens-
 wyze, of ook de Grootre en Landstreek, daar
 in eenig verschil maaken. Het zelfde zal om-
 trent de Kleur, welke sommigen zwartagtig
 graauw,

graauw, anderen Muisvaal en eenigen zelfs I. AFDEEL:
 geelagtig stellen, aan te merken zyn. XXIV. HOOFD-
 Veelen hebben zig een wonderbaar denkbeeld. HOOFD-
 van dit Dier geformeerd uit de Afbeeldingen, De Schil-
 welke de oude Schryvers daar van gegeven had- den en
 den; vertoonende altemaal hetzelfde, als of het Schubben
 op een sierlyke wyze met Rondassen geharnast op de
 en met Schubben versierd ware. De figuur, Huid.
 die in 't Werk van KOLBE zelfs gevonden
 wordt, zo wel als die van JOHNSTON, heeft dit
 gebrek. Naderhand heeft men, op 't gezag van
 BONNIUS, alle oneffenheden van de Huid byna
 verworpen, maakende die alleenlyk hier en daar
 gerimpeld en geplooid: doch uit de nieuwe Af-
 beelding van EDWARDS en die van PARSONS
 blykt, dat men onlangs het Lyf veel te plomp-
 en den Hoorn te stomp vertoond heeft: zynde
 van de Schilden en Schubben geen kleine bly-
 ken daar op te vinden. Wie weet, of de rim-
 pelagtigheid door Ouderdom geen aanleiding ge-
 geven heeft, tot die zo zeer verworpen Af-
 beeldingen; te meer, dewyl men thans erkent,
 dat de Huid met dergelyke korrelen bezet is,
 als in de Robbevellen; daar de Messen-Schee-
 den mede overtrokken worden. CHARDIN zegt
 ook, dat het Lyf, behalve den Kop en Hals,
 met kleine Knobbeltjes of Wratagtige Uirwas-
 sen bedekt is.

De Heer L'ADVOCAT geeft ons in zyne Ver-
 handeling over den Rhinoceros, dien hy in 't
 jaar 1749 te Parys beschouwde, een zeer juiste

I. AFDEEL. beschryving van de uitwendige gedaante. De
 XXIV. Huid, die zeer dik is, strekt zig drie Voeten
 uit, van de Ooren tot aan het begin van de
 Hoofd-
 STUK. Rug: aldaar maakt zy een verdubbeling, die
 over de Rug heen aan beide zyden nederwaards
 gaat; zó dat dit gedeelte, met de kreukels die in
 de Nek zyn gepaard, eenigermate naar een
 Kap gelykt welke de Monniken op de Rug draa-
 gen: 't geen de reden is; dat de Portugeezen
 dit Dier boortende genoemd hebben, de *Indi-
 aansche Monnik*. Dit gedeelte van de Huid
 hangt over 't bovenste der Voorpooten, tot aan
 de Kniejen, even of het omgestagen Laarzen
 wáren. Onder aan den Hals is een dergelyk
 stuk Vel, zeer dik, omtrent een Voet lang en
 taamelyk zweemende: haar het onderste van den
 Halsband van een Os; die voorteen iker ge-
 spannen wordt. Agter de eerste verdubbeling,
 welke van STRABO by een Draagband vergelec-
 ken wordt, strekt de Huid zig, met eenige ne-
 derwaards loopende rimpels, tot aan het Gat,
 alwaar zy weder eene verdubbeling maakt, die
 zeer hard is, gelyk dit geheele stuk Huid, 't
 welk byzonder naar een Dekkleed van een Paard
 gelykt, hebbende op de Rug de langte van vier
 Voeten. Een Voet agterlyker dan deeze Beu-
 ling, die van STRABO ook een Draagband ge-
 heeten wordt, neemt de Staart haarén oor-
 sprong, hebbende de langte van drie Voeten;
 doch zy is, ter langte van agt Duimen, of tot
 aan het Fondament toe, gehegt aan 't Lighaam
 van

van het Dier. Het Gat is met twee dikke Beu- I. AFDEEL.
 lingen omringd, die wederzyds aan 't eind van XXIV.
 het middelstuk, boven op de Rug, beginnen, Hoofd-
 en zig met de Staart, by het Fondament, ver- STUK.
 eenigens zo, dat het Gat, van agteren gezien,
 door de Staart in twee deelen schynt te zyn ge-
 scheiden, makende ieder een halven Cirkel
 van omgren drie Voeten omtrent. De Agter-
 pooten zyn ook, een weinig boven de Kniejen
 met dergelyk eene verdubbeling, als de omslag
 van een Laars, omzoomd. Het middelstuk van
 de Rug hangt wederzyds als een Zadel af, even
 of het los ware, en tusschen de Beulingen,
 welken hetzelfde aldaar, ter dikte van drie of
 vier Duimen, maakt, is de Buik van onderen
 met een dunne zachte Huid, ter breedte van twee
 Voeten, bekleed; 't welk met de agt Voeten
 der breedte van het middelstuk, over de Rug
 heen leggende, eenen Omtrek van tien Voet-
 ten, overdwars gemeten, beslaat.
 Men ziet hier uit, wat reden de Heer LIN-
 NAeus gehad heeft om de gedaante der Huid van
 den Rhinoceros, dus kortelyk te beschryven.
*Zy is kaal, met dwarse Kreuken: 1. die agter 't
 Hoofd; 2. die der Schouderen; 3. die om den Buik
 voor de Billen; 4. die der Dyen; over de Billen
 heen.* Deeze Kreuken zyn de Beulingen, of
 verdubbelingen, waar van ik, zo even sprak,
 onder welken men de Hand kan steeken. Bui-
 ten twyfel heeft de Natuur, door deeze zone-
 derlinge schikkinge, gezorgd voor de beweeg-
 van

I. AFDEEL. gingen van dit Dier, 't welk zulk een dikke
 XXIV. harde Huid noodig hebbende, tot beschutting
 HOOFD- van zyn log Lighaam voor uitwendige beledi-
 STUK. gingen, anders zig niet zou hebben kunnen be-
 weegen. De Pooten hebben drie Hoeven, waer van de middelste Hoornagtig is en stomp, de twee andere zyn Klauwen. Het is over 't geheele Lighaam kaal, uitgezonderd de Ooren en de Staart. De Knobbeltjes van de Huid, die naar Roksknoopen gelyken, zyn op 't Agterlyf grootst en hardst.

Zyn Hooru. Deze Soort van Rhinoceros draagt op den Snoet een Kegelagtigen, agterwaards gekromden Hoorn, die altyd blyft, en vast van zelfstandigheid is, zegt LINNÆUS. In 't algemeen zegt men, dat hy een Hoorn op de Neus heeft, waer van de Naam afkomstig is; doch dit komt op 't zelfde uit, dewyl de Neus een gedeelte is van den Snoet. Deze Hoorn is niet enkel aan de Huid gehegt, gelyk sommigen der Ouden schryven, maar staat op een uitstek van het Kaakebeen vast geworteld, zo PARSONS ons betigt. In het Wyfje, dat te Parys was, hadt hy de langte van negen Duimen; doch in de Mannetjes Rhinocerosen is hy somtyds wel van twee Voeten of langer. Men kan van deszelfs langte niet oordeelen uit den Hoorn, dien de Rhinocerosen, welken men in Europa brengt, op de Neus hebben: dewyl dezelve, doordien zy zo naauw bepaald zyn, en 'er geduurig mede aan Steenen of Hout wryven, zeer veel afflyt: doch

doch men ontdekt klaar, dat dezelve zeer dik I. AFDEEL.
 zy aan den Wortel en Yzerhard, loopende XXIV.
 spits naar boven. BONTIUS merkt aan, dat deeze HOOFD-
 Hoornen somtyds zwart, somtyds wit, som- STUK.
 tyds Afchgrauw en van verschillende grootte zyn, naar den Ouderdom van het Dier. Ik heb 'er thans drie in handen, waer van twee roodagtig bruin, de derde groenagtig wit. Een derzelve is omtrent twee Voeten lang, zeer krom en spits, weegende negen Pond.

Veel fabelen zyn 'er, door de Oosterfche Schryvers, van deezen Hoorn verbreid geworden. De Arabiers verhalen, dat zig, wanneer hy midden door gezaagd wordt, de Afbeelding van een Mensch en eenige Beesten daar in vertoont; weshalve de Vorsten van Afte dezelve tot Sieraad gebruikten aan hunne Draagbanden en Throonen. Zy voegen 'er by, dat de Indiaanfche Koningen zig aan Tafel altyd van Meshegten, daar van gemaakt, bedienden, en die zeer duur betaalden, om dat de Hoorn, op de nadering van eenig Venyn, altyd begon te zweeten. Onder de Romeinen plagt dezelve ook in veel agting te zyn; dewyl men zulke Hoornen, van binnen uitgehold, als Kruidhoorns gebruikte, tot bewaaring van welriekende Oliën en kostbaare Balsems in de Badtooven, ten einde die uit derzelve Bek of dunne End op 't Lighaam te laten druipen. Hedendaags zyn deeze Hoornen in de Indiën nog zeer gewild, doch worden weinig in Europa overge-

I. AFDEEL. bragt, om dat men daar meer jagting heeft
XXIV. voor 't Elpebeen.

HOOFD-
STUK. KOLBE verhaalt, dat veele Perfoonen aan de
Kaap Koppen hadden van zulke Hoornen ge-
maakt, die men fraay met Goud of Zilver
deedt beslaan, en dezelve gebruikte om te
ontdekken, of 'er in den Wyn ook Vergift
gemengd ware; dewyl dan de Koppen borsten,
als zodanige Drank 'er ingegooten werd. Waar-
schynlyk zal men aldaar thans reeds geneezen
zyn van dat misverstand, aangaande de tegen-
giftige kragt deezer Hoornen; 't welk voortyds
ook dermaate in Europa heeft geheerscht, dat
menze zeer veel waardig agtte. Paus Klemens
de VII. vereerde 'er een, als iets kostbaars, aan
den Koning van Vrankryk, en PAULUS JOVIUS
verhaalt, dat, toen de Franfchen het Paleis
van den Groot Hertog van Toskanen plunder-
den, zy een Schat meenden ontdekt te hebben,
door een Rhinoceros-Hoorn te vinden. Heden-
daags is dit vooroordeel in Europa verbannen,
en men houdt deeze Hoornen alleenlyk als Ra-
ritciten in de Kabinetten na.

II. (2) *Rhinoceros met twee Beitelswyze Hoornen.*

Bicornis. Daar de Ouden veelal schynen te spreken
Twee- van een Eenhoornigen Rhinoceros, zyn 'er vee-
hoornige. len onder de Hedendaagschen, die zig verbeel-
den,

(2) *Rhinoceros Cornibus duobus Cuneiformi-
bus. Syst. Nat. X.*

den, dat deeze Dieren altyd twee Hoornen I. AFDEEL.
hebben. PAUSANIAS, regter, was ook al van dit XXIV.
denkbeeld; zeggende: *Ik heb ook de Ethiopische Hoofd-
Stieren gezien, die men Rhinocerosfen noemt, om STUK.
dat zy op 't end van de Neus een Hoorn hebben, en
wat booger nog eenen kleinder, doch op de Kop is
'er geen (*).* MARTIALIS gewaagt ook van een
dubbelden Hoorn, en 'er wofdt een Gedenk-
penning van Domitianus bygebragt, daar men
't zelve dus afgebeeld ziet. In de Kabinetten,
hier en daar, worden dubbele Hoornen vertoond:
gelyk in dat van Sloane, nu in 't Brittisch Mu-
seum; volgens PARSONS, twee te vinden zyn,
aan een stuk Huid vast, waar van de langste
vyfentwintig Duim hoog is. In de Beschryving
van 't Deensche Kabinet, door OLGER JACO-
BUS, is een afbbelde Hoorn, de een twee
Voeten, de ander een Voet lang; in dat
van Petersburg vindt men ook een dubbelen
Hoorn en andere Schryvers maaken 'er gewag
van: ja LABAT meldt, dat de echte Rhinoceros
drie Hoornen heeft, een boven de Neusgaten,
een ander op 't Voorhoofd en een derden op de
Rug.

Terwyl, ondertusschen, de Rhinocerosfen, Voorbeeld
die men zo hier te Lande als elders levendig van dub-
gezien heeft, maar een Hoorn hadden, en dat be-
le
hoornen.
op

(*) *Vid. etiam Ethiopicos Tauros, quos ex re ipsa
Rhinoceroses vocant, quod illis et Narē extremā Cor-
nu prominēt, & paulo superius alterum non sane
magnum; in Capite nullum prorsus.*

I. AFDEEL. op de Neus; zo heeft de Heer LINNÆUS, op
 XXIV. het zien van een Bekkeneel, met twee platag-
 HOOFD- tige Hoornen, 't een boven 't ander, hier een
 STUK. byzondere Soort van gemaakt, die hy erkent
 duister te zyn, hoewel door 't getuigenis der
 Schryveren, zo oude als hedendaagsche, beves-
 tigd. Zulke dubbele Hoornen zyn in de Ko-
 ninglyke Gaandery te Dresden gekomen in 't
 Jaar 1739, naar 't gene de Heer KLEIN ver-
 haalt, dat hem in een Brief van wylen den
 Hofraad VON HEUCHER berigt zy: die hem
 daar omtrent dus schreef. „ Zy staan zo dicht aan
 „ een, dat zy elkander raaken en zitten zo vast
 „ aan 't Vel, dat ik geen vermoeden kan heb-
 „ ben op eenig bedrog daar omtrent, als of zy
 „ 'er aan gelymd of op eenige andere manier
 „ aan vast gemaakt waren. De voorste Hoorn
 „ gelykt naar een ronden Kegel, de agterste is
 „ naar de Rug gekromd; en loopt, over de
 „ geheele langte, uit in een scherpen kant of
 „ Sneede; zo dat het Dier, wanneer het de
 „ beide Hoornen ergens ingeslagen heeft, met
 „ den agtersten snyden en opscheuren kan.”
 Zyn Opvolger in het Opzigt over de Koningly-
 ke Rariteiten-Kamer, de Heer Bergraad EILEN-
 BURG, hadt hem daar van verzekering gegeven
 en gemeld: dat dezelve, op een dik stuk Le-
 der, derdhalf Duim van elkander stonden; dat
 de voorste Hoorn, in een regte lyn gemeten,
 de hoogte had van $15\frac{1}{2}$ en aan den Wortel een-
 nen omtrek van $20\frac{1}{2}$ Duim; daar de agterste
 maar

maar $9\frac{1}{2}$ Duim hoog was, met eenen omtrek I. AFDEEL.
 van 22 Duimen. Sedert hadt de Heer KLEIN XXIV.
 te Dantzig een dergelyken dubbelden Hoorn HOOFD-
 gekreegen; zynde de voorste 16, de agterste STUK.
 $11\frac{1}{2}$ Parysche Duimen hoog, en de omtrek in
 beiden 19 Duimen. Ieder hadt van onderen
 een holligheid, omtrent twee Duimen diep:
 waar uit hy besluit, dat zy op dergelyke uit-
 puilingen van 't Bekkeneel moeten gezeten heb-
 ben, als BONTIUS zegt; maar niet, gelyk KOL-
 BE getuigt, zodanig met het Been van de Bo-
 venkaak of van de Neus vereenigd, dat men
 ze niet kon krygen, dan met een stuk Beene
 daar aan.

Hier uit blykt dan, dat 'er tweehoornige
 Rhinocerossen zyn, en dewyl de Indiaansche,
 hier te Lande gebragt, allcenlyk voorkomen
 met één Hoorn, zo willen wy liever met den
 Heer PARSONS besluiten, dat 'er in Afrika een
 Soort zy met twee Hoornen op de Neus, dan dat
 wy met sommigen zouden denken, of ook het
 Mannetje tweehoornig ware, het Wyfje eenhoorn-
 nig. Immers de Ridder SLOANE is reeds van
 denkbeeld geweest, dat de Afrikaansche Rhi-
 noceros en de Asiatische in Soort verschillen;
 en de Heer KLEIN brengt, ten dien opzigte,
 onder anderen het getuigenis by van den Heer
 BIEBERING, zynen Bloedverwant, die, eenige
 Jaaren aan de Kaap gewoond hebbende, einde-
 lyk weder te Dantzig was te rug gekomen en
 hem mondeling had verzekerd: dat 'hy in Afri-

I. AFDEEL. ka geen andere Rhinocerossen, dan met twee
 XXIV. Hoornen; had gezien, welken hy hem, ten op-
 HOOFD- zigt van de gestalte, zo duidelyk beschreef,
 STUK. dat het alle geloof verdiende. Hy voegde 'er
 by, „ dat de Européers aldaar deeze Dieren
 „ niet om der Hoornen wille vervolgden, alzo
 „ die weinig in agting waren; maar wegens de
 „ schade, die door dezelve aan de Weidlanden
 „ toegebracht werdt, en dat zy van zulk een
 „ Dier, als zy 'er zig meester van hadden ge-
 „ maakt, zelden iets mede 't huis bragten, dan
 „ een stuk van de Huid, waar van als dan Paar-
 „ de-Zweepen vervaardigd werden, die naby
 „ kwamen aan de Engelschen; hoedanig enen
 „ hy 'er hadt. Indien het jonge Lieden zyn,
 „ zegt hy, brengen de Jaagers somtyds wel
 „ een of twee Hoornen van de Jagt met zig,
 „ en hegten dezelve, als een tekèn van dap-
 „ perheid, aan hunne Wooning. Hy hadt al-
 daar nooit van eenhoornige Rhinocerossen hoornen
 spreken. Anderen wederom geeven berigt;
 dat 'er in Afrika zoo wel met één Hoorn zyn
 als met twee Hoornen, en waarom zou in dee-
 ze Dieren geen dergelyk verschil plaats kunnen
 hebben als in de Olyphanten, die men zonder
 en met Slagtanden ontmoet; des het my niet
 onwaarschynlyk voorkomt, dat die beide Soor-
 ten onder elkander gevonden worden; te meer,
 dewyl LINNÆUS de Woonplaats van den Twee-
 hoornigen ook in de Indiën stelt.

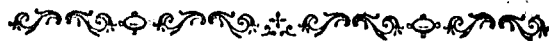
Gebruik. Wy hebbén reeds van de tegengiffige kragt,
 die

die aan deeze Hoornen plagt toegeschreeven te I. AFDEEL.
 worden, gewag gemaakt. Men maakte zig ook XXIV.
 wys, dat de Wyn, die eenigen tyd gestaan hadt HOOFD-
 in Koppen, daar van gedraaid, dienstig ware STUK.
 tot Bloedzuivering en tegen de Pest. Waar-
 schynlyk zal het geraspte zaagzel of affchaaf-
 zel derzelven, tegen Stuiptrekkingen en Flaauw-
 tens, van niet meer kragt zyn dan Hertshoorn.
 Aan het Bloed, gedroogd zynde en tot een
 Poeijer gemaakt, zyn ook wonderbaare uit-
 werkingen, in 't geneezen van Kolyk, het stem-
 pen der Bloedvloeijingen en 't verwekken der
 Maandstonden, toegeschreeven geweest; twee
 geheel strydige zaaken, zo REDI te regt aan-
 merkt. En wie zal daar van, in het heelen van
 inwendige Kwetzuuren, meer dienst verwagten
 dan van Bokkenbloed. De Indiaanen en Hor-
 tentotten eeten het Vleesch, doch het is zo
 taay, naar men getuigt, dat 'er wel Yzeren
 Tandén noodig zyn om het te vermaalen. KOL-
 BE niettemin verzekert, dat hy het met smaak
 gegeten had; doch dan moet het zekerlyk van
 een Jong Beest geweest zyn. De Huid is zo
 hard, dat de Indiaanen daar van Harnassen en
 Schilden maaken, die zeer ligt en handelbaar
 zyn en waar op de Pylen afftuiten. PLINIUS
 verzekert, dat men, ten zynen tyde, het beste
Lycium in Lederzakken, daar van gemaakt, te
 Rome bragt.

Zeker Duitscher, die eenigen tyd in 't Stook- Zout van
 huis van de Hollandsche Oostindische Kompag- den Rhi-
 nie, noceros.

I. AFDEEL.
XXIV.
HOOFD-
STUK.

nie, te Batavia, gediend hadt, verzekerde uit de Huid van dit Dier een Zout gehaald te hebben, waar mede hy zeer schoone Kuuren hadt gedaan. Iets dergelyks mooglyk zal het Zout zyn, 't welk men voor cenige Jaaren in Duitschland den naam gaf van 't *waare vaste Loogzout* uit den Rhinoceros, en dat de Autheur voorgaf gehaald te hebben uit de Pis van zulk een Dier, waar van hy de Geleider en Meeſter was. De voor-naame Scheikundige, de Heer MARCGRAVIUS te Berlyn, dit Zout naar de Konſt onderzokende, bevondt 'er geen de minſte Loogzoutige natuur in, maar veeleer eene Zuufe Vitriooliſche eigenschap, waar uit hy opmaakte, dat dit Zout geenszins uit de Pis van dit Dier bereid kon zyn; ten ware men vaſtſtellen wilde, dat Aluin en Vitriool, met eenige deeltjes Koper beladen, een vaſt Loogzout maaken, en dat Zouten van zodanigen aart plaats kunnen hebben in 't Lighaam van den Rhinoceros (*).

XXV. HOOFDSTUK.

Beschryving van 't Geſlagt der STEKEL-VARKENS, zo de Afrikaanſche, als die van Amerika en de Ooſtindiſche, in 't byzonder dat van Malakka, waar in de koſtbaare Steen, genaamd Pedro del Porco, wordt gevonden.

De

(*) *Mem. de l'Acad. de Berlin. Tom. XII. p. 145.*

D E Geſlagtnaam, *Hyſtrix*, geeft aanleiding tot den bynaam van Varkens; gelyk men ook ziet dat de Spanjaarden en Italiaanen, met hun *Puerco espin* en *Porco ſpiñoſo*, de Latynſche Woorden *Porcus ſpinoſus*; dat eigentlyk een Stekelig of met Doornen gewapend Varken betekent, nabootzen. De Franſchen noemen het, om die reden, *Porc épi*; de Engeliſchen *Porcupine* en de Duitschers *Dornſchweyn* of *Stachelſchweyn*, de Sweeden *Pigg-Swin*. Wy geeven 'er den Naam van STEKELVARKEN aan.

KLEIN verwart deeze Dieren; gelyk wy te vooren aangemerkt hebben; met de Egelen. LINNÆUS brengtze in deezen Rang 't huis, en onderſcheidtze door de volgende Kenmerken. De Voortanden zyn twee, zegt hy, ſchuins afgeſneeden, volgens RAJUS; de Kiezen agt ingetal. Het Lyf is met ſcherpe Pennen bedekt. BRISSON voegt 'er by, dat het Dier genagelde Vingeren heeft, geen Hondſtanden; en zegt, dat de Voortanden, in alle de Soorten van dit Geſlagt, tegen elkander aan ſtaan, en een ſcherpe Snede hebben; als een Mes.

De Stekelvarkens zyn in ons Wereldsdeel vreemd, wordende in Aſia en Amerika gevonden. LINNÆUS geeft 'er vyf Soorten van op, BRISSON zes, niettegenſtaande hy 'er het Malakke Stekelvarken, dat den koſtbaaren Steen geeft, *Pedro del Porco* genaamd, van uitzondert.